

Підсумки засідання підбив *М.Наєнко*. У його виступі йшлося, зокрема, про те, що вивчення методологічних підходів до аналізу літературних явищ потрібне не лише “чистій” теорії. Доповіді й виступи учасників семінару показали важливість цієї проблеми і в практичному літературознавстві. Нині воно інколи видається аж надто довільним, щоб не сказати — дуже далеким від теоретичного розуміння природи творчості. Деякі дослідники, наприклад, посилаючись на твердження *Д.Чижевського* про неповноту розвитку форм української літератури, роблять занадто категоричні висновки про неповноцінну, маргінальну “котляревщину”, коли суть художнього внеску автора “Енеїди” ототожнюється з недолугими наслідуваннями його епігонів.

Інша проблема: звужене розуміння окремих напрямів і форм творчості. Найбільше “перепадає” при цьому т.зв. українському народництву, яке, мовляв, загальмувало розвиток нашої художньої творчості. Народництво — це загальноєвропейський етап у літературі й науці про неї. Почався він з боротьби за творення літератури народною мовою (*Данте* в Італії, *Дю Белле* у Франції та ін.), активізувався з народженням романтизму (*Гердер* у Німеччині та ін.), а завершився аж на рубежі XIX — XX ст., коли майже в усіх європейських літературах пріоритети здобули національні мови та національні ідеї і почався період модернізму.

Або таке: яка методологія потрібна, щоб відповісти на питання про джерела творчості? Де кінчається при цьому життєвий факт і починається естетична воля автора? Якщо доводити, що ліричну драму *І. Франка* “Зів’яле листя” спонукали записи якогось самогубці, то можна легко повернутись до зужитої теорії наслідування й зовсім забути про художню таїну і святість мистецтва, психологічну зумовленість його і т.ін. Немало плутанини в розумінні таких і подібних питань вносять сирі публікації газети “Критика”, деякі саморобні судження в новостворених “товстих” журналах і навіть дисертаціях. Ось чому потрібні нові осмислення теорії і практики літературознавства, самого феномену методологій як інструментарію науки про художнє слово.

Олександр Астаф’єв

35-а ШЕВЧЕНКІВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

22 квітня ц.р. в Черкасах відбулася 35-а Міжнародна наукова шевченківська конференція “Тарас Шевченко і народна культура”, присвячена 190-й річниці від дня народження *Т.Г.Шевченка*. Конференцію, організовану Інститутом літератури ім. *Т.Г.Шевченка* НАН України та Черкаським національним університетом ім. *Б.Хмельницького*, вступним словом відкрив ректор Черкаського національного університету проф. *А.І.Кузьмінський*.

На пленарному засіданні були заслухані такі доповіді: “Шевченкознавство: стан і перспективи” — акад. *М.Г.Жулинський*, “Бог, релігія, церква у Шевченка” — акад. *І.М.Дзюба*, “Шевченкові автопортрети на тлі романтизму” — доктор наук *А.Ковальчикова* (Польща).

У зв’язку з великою кількістю заявлених учасників робота була розподілена по 6 секціях: “Теорія. Методологія. Мистецтвознавство”, “Інтерпретація тексту. Текстологія”, “Шевченко і народна культура”, “Рецепція Шевченка в українському літературному процесі”, “Компаративістика”, “Психологія. Педагогіка. Вшанування. Краєзнавство”.

Географія учасників охоплювала всю Україну: “Парадокс авторської інтерпретації Бога в поезії Шевченка” — *Н.М.Левченко* (Харків), “Проблема класики в теорії постмодернізму і творчості Шевченка” — *Н.І.Зражевська* (Харків), “Шевченківське у творчості *М.Старицького*”

стильовий аспект” – *В.Т.Поліщук* (Черкаси), “Навколо ідентифікації малярських творів Шевченка” – *В.О.Судак* (Київ), “Заперечення, сумнів, роздум на шляхах пізнання істини в ліриці Шевченка” – *Є.М.Прісовський* (Одеса), “Балада Шевченка “Лілея”: семантико-структурний аналіз” – *Н.В.Костенко* (Київ), “Гайдамаки” Т.Шевченка: внутрішня свобода, національна історія, християнська традиція” – *О.В.Яблонська* (Луцьк), “Народна творчість як джерело історико-етнографічного твору про Шевченка” – *Б.І.Мельничук* (Чернівці), “Чумацтво у творчості Шевченка” *В.І.Яременко* (Хмельницький), “Творчість Шевченка у контексті літературно-мистецького життя Волині” – *Л.С.Монастирецький* (Житомир), “Англомовні переклади творів Шевченка з біблійними мотивами” – *О.В.Дзера* (Львів), “Національний характер епічних полотен Шевченка та Вергарна (порівняльна студія)” – *Я.І.Кравець* (Львів), “Вірші Шевченка у польських перекладах” – *Д.Урбанська* (Польща), “Шевченко і польська література в добу романтизму” – *М.Соколовський* (Польща) та ін.

Широко був представлений на конференції відділ шевченкознавства Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка: “Академічне шевченкознавство: сучасність, перспективи” – *В.Л.Смілянська*, “Вірш Шевченка “А нумо знову віршувать”: спроба комплексного аналізу” – *Н.П.Чамата*, “Біблійні та фольклорні ремінісценції у вірші “І Архімед, і Галілей...”” – *М.М.Павлюк*, “Відлуння ідей протестантизму в Шевченковій поезії останніх років” – *І.Д.Бажинюв*, “Творча лабораторія Шевченка-художника: ескізи, начерки” – *І.М.Вериківська*, “Візуальна концепція гармонії у прозі, поезії, малярстві Шевченка” – *Л.С.Генералюк*, “Метафора у Шевченка” – *Р.Б.Харчук*, “Бернс і Шевченко: Порівняльно-типологічні та історико-літературні паралелі” – *В.П.Мовчанюк*, “Христос у поемі Шевченка “Відьма” – *О.П.Яковина*, “Переклади й вивчення Шевченка в літературах пострадянського простору: стан і перспективи” – *А.М.Калинчук*, “Психологія творчості Шевченка (за матеріалами щоденника)” – *Н.М.Момот*.

Відбулося обговорення доповідей та повідомлень.

На заключному пленарному засіданні було заслухано звіти керівників секцій. У багатогранній спадщині Шевченка є недостатньо розроблені теми для літературознавців, мовників, істориків, філософів, етнологів тощо. Коло проблем, які хвилюють сучасних дослідників, не зменшується, а зростає. Постають теми, ідеї, які потребують новаторського висвітлення. Різноманітність тематики досліджень, пов’язаних з ім’ям Шевченка, продемонструвала зокрема й 35-а конференція у Черкасах.

З 1999 р. втретє Черкаський університет приймав учасників наукових шевченківських конференцій. Природно, що саме Науковий центр шевченкознавчих досліджень, який діє з вересня 1999 р. під егідою Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАНУ, підготував й організував 35-у ювілейну наукову конференцію. За сприяння організаторів учасники конференції переглянули виставу “Великий льох” в Черкаському обласному музично-драматичному театрі ім. Т.Шевченка.

Гордість Черкащини – історико-культурні пам’ятки, зокрема Шевченкові місця: Національний історико-культурний заповідник “Чигирин” (Чигирин – Суботів – Холодний Яр), Звенигородщина (Моринці – Будище – Шевченкове), які відвідали учасники конференції 21 квітня.

Зі словами вдячності до організаторів та учасників конференції від польських колег – співробітників Інституту літературознавчих досліджень Польської Академії наук виступила доктор наук *А.Ковальчикова*. Заключне слово виголосив ректор Черкаського національного університету ім. Б.Хмельницького *А.І.Кузьмінський*.

Алла Калинчук

Слово і Час. 2004. №6